

může být poměrně přesný, jeho interpretace v termínech pozornosti může být napláná. Co když ten student, jehož chování jsme zakódovali do jedné z nejnižších kategorií pozornosti je tak zaujatý, že zavřel oči, aby se mohl lépe soustředit? Je-li však chování přímo tím, co chceme studovat, pozorování je jediným nástrojem, a řada typů chování je sociologicky relevantní. Tohle jsou jenom náhodně vybrané příklady: respektování dopravních pravidel za různých okolností, chování ve frontě, stereotypy chování v restauraci a mnoho jiných. Pozorování je nástrojem používaným velice ručně v experimentu, více v sociální psychologii a psychologii, než v sociologii. Hmotné artefakty jsou nesporně sociálními fakty a pozorování je zde laktka jediným používaným nástrojem. Už jsme se zmínili, že téměř vždy požadujeme od tazatelů, aby doplnili rozhovor záznamem určitých pozorování. Lidské výtvory jsou často jediným zdrojem sociální informace o minulosti. Archeolog je náš blízký bratranec. Ale zde se už dostáváme k druhé významné skupině neobhrošivných technik.

Studium dokumentů

Jak jsme si již řekli, za dokument tu považujeme jakýkoliv hmotný záznam lidské činnosti, který nevznikl za účelem našeho výzkumu. Tak za dokumenty bychom mohli považovat třeba

- úřední statistiky,
- danové záznamy,
- nápisy na stěnách veřejných záchodků,
- míra opotřebenosti koberece v muzeích a galeriích,
- záznamy snů,
- osobní deníky,
- obsah nádob na smeti,
- romány,
- telefonní účty,
- plakáty a letáky,
- novinové články a slovy jiných...

Dr. Watson:

Tak tuď opravdu doufám, že je to jenom hloupý vtip. Copak ne můžže vědecká analýza společnosti na něco tak fiktivního, jako jsou romány? A novou říkají proudu jenom přilicnostně. Já jsem v pokladě česný človek, ale přece i v myšl dopisoch je načbě staďských ři, a kdž jsem si psal deník, tak to byla Wahrheit und Dichtung...

Tak tentokrát bude má odpověď našemu příteli poněkud dialektický charakter. Ve všem, o čem se Watson zmínil, má pravdu. Ale i zkrácené dokumenty nám mohou poskytnout velice

cennou informaci. Někdy jsme schopni odhadnout směr zkrácení, jindy je to právě zkrácení, které je předmětem našeho výzkumného zájmu.

Klasický příklad není z oblasti sociologie, ale z romantického světa výzvedné služby. Za druhé světové války britská zpravodajská služba získávala nejspolehlivější informace o stavu morálky německého obyvatelstva ne od agentů, ale analýzou notoricky zkrácené nacistické propagandy. Znalost získaná systematickou analýzou zkrácení umožnila předpovědět na základě rozboru projevů vedoucích nacistických funkcionářů, že Hitlerovy tajné zbraně nejsou pouhou propagandou, odhadnout čas, kdy budou asi použity, a dokonce odhadnout i typ těchto zbraní. O britské vědecké zpravodajské službě existuje znamenitá kniha jednoho z jejích tvůrců, R. V. Jonese, *The Wizard War: British Scientific Intelligence 1939-1945* (1978). Je to kniha, kterou budete číst se zatajeným dechem a pro nás je to geniální úvod do analytického myšlení právě toho typu, jaké potřebuje sociolog.

Jedna z nejdůležitějších studií klasické sociologie o sociálních změnách vyvolaných emigrací je velice rozsáhlá (civřsvarezková) studie Williama I. Thomase a Flořana Znanieckého *Polish Peasants in Europe and America*, první svazek publikován v New Yorku 1917. Tato studie je založena výhradně na analýze soukromých dopisů, které si vyměňovali vysťahovalci z polských vesnic do USA se svými příbuznými ve staré vlasti.

O hmotných stopách chování jsme se již zmínili. Ale opotřebenosti koberece je jen jeden příklad z mnohem širšího spektra. Popularita lokálních FM radiových stanic v Chicagu byla studována za pomoci autoodjelen a "service stations". Ty zaznamenávaly nastavení stupnice na přijímačích vozů zákazníků. Za rok byla získána - velice levně - informace o více než 50.000 vozzech. Popularita knih v knihovnách, zejména referenčních materiálů, které se nepůjčují, může být odhadnuta stupněm opotřebenosti jednotlivých svazků. Popularita inserce byla dokonce měřena počtem různých souborů úisků psitů na daných stránkách (Dubois 1963). Analýza odpadků byla s úspěchem použita pro analýzu vzoru spotřeby alkoholu. Analýza nápisů ve veřejných záchodcích byla často použita ve studii lidské sexuality, mimo jiné i v klasické Kinseyově studii (Kinsey et. al 1953).

Nejčastěji se však setkáme s analýzou psaných záznamů. Nikdo v sociálních vědách asi nepochybuje o užičenosti sčítání lidu a statistických ročenk. Méně automaticky si uvědomíme, že máme k dispozici podobné údaje i z dávne minulosti, jako třeba Berni role.

In: Dismar, M. Jak se vyrahl' sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2000.

Je zřejmé, že některé úřední záznamy mohou obsahovat systematické zkrácení. Nemáme zde na mysli jen propagandistické zkrácování dat, ale i zkrácení vyvolané různou metodologií použití pro různé záznamy a různými kulturními vlivy. Kupř. se zdá, že poměrně vysoké číslo sebevražd, uváděné ve statistických skandinávských zemí, je alespoň částečně funkční kulturní rozdílu. Sebevražda v těchto zemích není spojena s tak silným negativním signalem jako v Anglii nebo severní Americe. Zde lékaři mají silnou tendenci s ohledem na přežívající rodinu - je-li to jen trochu možné - hlásit "nadhodně úmrtí" a ne sebevraždu.

V podstatě jakýkoliv psaný materiál je potenciálním zdrojem sociologické informace. Není proto divu, že byla vyvinována speciální technika pro analyzování obsahu sdělení:

Obsahová analýza

Je kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoli druhu. Obsahová analýza se může zabývat právě tak obsahem sdělení, jako jeho formou, autorem i adresátem takového sdělení.

Stěra uplatnění obsahové analýzy je nesmírně široká. Může být použita pro srovnání, jak objektivně různé masové sdělovací prostředky referují o určitých událostech. Obsahová analýza byla často použita pro identifikaci autora. V notoričce se vracející diskusi obsahové analýza speciálně na rozhorn jazykových členění znovu potvrdila, že Shakespeare byl opravdu Shakespeare a ne Bacon. Obsahová analýza je běžně používána pro objektivní určení obtížnosti textu pro čtenáře. Může být použita nejen pro definování, ale i pro odhalení skrytých úmyslů sdělovatele. Obsahová analýza byla použita pro rozlišení mezi autentickými dopisy sebevrahů a simulovanými dopisy, psanými těmi, kteří sebevraždu opravdu nezamýšleli. (Ogilvie, Stone a Sheidman 1986). Obsahová analýza má i uplatnění uvnitř jiných výzkumných technik. Může být použita kupř. pro zpracování dlouhých otevřených otázek a je i důležitým nástrojem pro organizování záznamů získaných kvalitativními postupy.

Typickou doménou pro aplikaci obsahové analýzy je studium trendů na různých úrovních sociálního vývoje. Kupř. Naisbitův bestseller *Megarends* (1982) se pokusil definovat hlavní trendové změny v současných Spojených Státech. Východiskem pro tuto studii byla obsahová analýza více než šesti tisíc lokálních novin. V tomhle větu bychom mohli pokračovat ještě dlouho.

A jak se to dělá? Logika této analýzy je velmi přímočará. Organizačně obsahová analýza sleduje stejné logické schéma jako každý jiný kvantitativní výzkum. I zde budou východiskem pracovní hypotézy. Ty nám pomohou racionálně rozhodnout o populaci a vzorku.

A protože už slyšíme brumlat našeho Dr. Watsona někde v pozadí, podotkneme, že populace zde není soubor lidí, ale soubor sdělení. Je-li objem těchto sdělení nezvládnutelně veliký, je samozřejmě, že jednotky, které podobně analyze, nemohou být vybrány nazdařbůh, ale podle pravidel konstrukce vzorku, tak, jak jsme to diskutovali v kapitole 5. Jenom si zde připomeňme, že musíme být obezřetní při použití systematického výběru. Řekněme, že bychom studovali noviny. Kdyby zvolený krok byl násobkem sedmi, všechny vybrané výstřiky by byly z téhož dne v úvodu, a kdyby to byla neděle, naše výsledky by byly ohryzášně zkrácené.

Ovšem, nejdůležitější funkce pracovních hypotéz je jinde: Obsahová analýza je definována jako **objektivní** metoda analýzy sdělení. To znamená, že plán analýzy musí být takový, že budou-li dva nebo více výzkumníků nezávisle analyzovat stejný materiál, musí dojít k shodným výsledkům. Tedy operace definice musí být velice jasné, jednoznačné a někdy i dosti podrobné. Konstrukce dobrých kategorií, do kterých bude obsah sdělení kódován, je asi nejcitlivější operací v procesu obsahové analýzy.

Obsahová analýza je dále definována jako **kvantitativní** metoda. Součástí projektu pro obsahovou analýzu musí být definice kvantitativních jednotek, ve kterých bude měřen rozsah sdělení, který patří do určité kategorie. Tyto kvantitativní jednotky bývají definovány na dvou úrovních:

- (1) **záznamové jednotky**, ve kterých opravdu měříme rozsah, a
- (2) **kontextuální jednotky**, které potřebujeme tehdy, kdy záznamové jednotky jsou poměrně malé a izolovaný obsah záznamové jednotky by mohl být zářazen do nesprávné kategorie. Kupř. když záznamovou jednotkou je věta, ironické tvzení ("A Brusus jistě ctihodný je muž") by bylo kategorizováno jako chvála. Kontextuální jednotka je rozsahem širší než záznamová a je výhodiskem pro kategorizaci.

Jednotky měření existují v celé řadě forem. Podívejme se na ně podrobněji. Následující tabulka podává příklady záznamových jednotek v několika z možných přístupů.

Typ jednotky	Příklady
Jednotky definované rozsahem:	slovo, tvzení, věta, řádek, odstavec, článek, kapitola, délka sloupce v centimetrech, pro televizi a filmy trvání v minutách atd.
Zdroje, autority:	citované zdroje informace, jako tiskové agentury; autority, jichž se sdělení dovolává a pod.
Námět, téma:	problémy zdůrazňované politickou stranou v předvolební kampani; zápletky v románu, povídce, filmu, dramatu; geografická lokalizace děje;
Hrdina:	osoby objevující se ve sdělení; hrdinové fiktivních děl atd.

Tohle opravdu není složitě, ale praxe může být někdy komplikovaná. Cháší bychom třeba zjistit, zda se české a slovenské noviny liší v roce 1991 v tom, jak intenzivně je v nich referováno o separatistických hnutích v Evropě a jinde ve světě. Řekněme, že nám šlo jenom o to, kolik pozornosti je věnováno tomuto tématu, ne o postoje k těmto hnutím, pokud je noviny vyjadřují. Rozhodli jsme se, že do naší populace zařadíme jenom denky, které jsou pravidelně distribuovány alespoň v celé jedné z obou federálních republik. Za rok by mohly být představovat takový objem informace, který bychom nemohli z časových důvodů zvládnout, a bylo by nutné vytvořit vzorek. Konstruovat pravděpodobnostní vzorek pro každé noviny zvlášť by mohlo být riskantní: pro některé noviny bychom mohli zvolit třeba den, kdy chorvatskému kandidátovi bylo zabráněno nastoupi do pozice prezidenta a pro jiné noviny bychom vybrali den, kdy se v oblasti separatistických hnutí neudálo nic důležitého. Lepší by bylo vytvořit náhodný vzorek dat a analyzovat všechny noviny z naší populace publikované ve vybraný den.

Nejjednodušší by bylo zvolit jako záznamovou jednotku článek. To by podstatně zvýšilo produktivitu naší analýzy, ale malý sloupeček by měl stejnou váhu jako půlstránkový článek. Bylo by proto vhodné doplnit naše měření další, podrobnější jednotkou rozsahu. Poměrně rychlé výsledky nám dá měření rozsahu článku v délce sloupce v centimetrech. Stačí připravit jednoduchou tabulku, která nám umožní komolovat pro šířku sloupce a velikost písma

a převést konkrétní výsledky na normalizované jednotky. Tak třeba 8 cm sloupec novin a se rovná 6 cm normalizovaného sloupce.

Cvičení 7.4.

V naší analýze bychom mohli dostat třeba tyto výsledky: Zatímco noviny A věnovaly naší problematice 360 cm sloupce, noviny B jenom 200 cm. Můžeme z toho usoudit, že noviny A skutečně věnují separatistickým hnutím více pozornosti, než noviny B?

Teměř bez vyhrad bychom měli sledovat následující pravidlo: Srovnáváme-li kvantita mezi dvěma sděleními, vyjádření této kvantity nesmí být doplnit informací, jakou proporce z celého zdroje daná kvantita představuje. To je zvláště důležité při mezinárodním srovnávacím výzkumu: typické americké věcné vydání novin může vážit asi tak půl kila.

Ale i pak srovnání může být zavádějící. Je rozdíl mezi článkem na titulním listě a článkem skrytém někde uvnitř, mezi inzercí. Závaznost sdělení může být indikována typografickou úpravou, přítomností fotografií, v rozhlasu a televizi zvukovými efekty atd. Někdy je prostě třeba doplňovat informaci o rozsahu také záznamem o existenci takových atributů.

Pro analýzu fiktivních výtvorů běžné kvantitativní jednotky často nestačí. Před časem jsme se studeny v mém kursu vypracovali projekt obsahové analýzy, která by mohla odpovědět, zda zmíněná pozice žen v americké ekonomické struktuře a rapidně sílící feministické hnutí měly vliv na smýšlení širokých vrstev a zda se to také odráží na obsahu Harlequin Romance. To je typická hravá literatura pro ženy, nesmírně populární. Každý rok jsou v těchto edicích publikovány slovy tituli.

Dr. Watson se hrdlivě hlásí:

Proč pro tomhle účel nevybrat skutečnou literaturu? Ta přece jen zvalí skutečnost mnohem hlouběji a pravdivěji? Proč vybrat brnk, který si neklade žádná estetická kritéria?

Vy už asi víte, že odpověď je zcela elementární. Cílem výzkumu tohoto typu není sdělení samo, ale **adresát**. Edice jako Harlequin Romance si neklade jiné cíle, než maximalizovat prodej jednotlivých titulů. Ohebnost úspěch této velice masové edice je důkazem, že autoři a zejména editoři mají velice dobrou představu o tom, co masový čtenář vyžaduje. Cíli pro výzkum adresáta je brak tohoto typu ideálním mediem.

Výzkum zaměřený na sociální změnu vyžaduje srovnání. Pro nás účel by bylo asi nejekonomičtější vybrat jeden náhodný vzorek ze svazků této edice publikovaných v roce 1981 a druhý vzorek z knih publikovaných 1991. Daleko obtížnější by bylo operacionalizovat sociální změny v hodnotách. Jistě by bylo významné studovat kupě, změny ve vzorcích komunikace mezi hlavním mužským a ženským hrdinou, kategorizovat je třeba v dimenzích dominance a submisivnosti, aktivity a pasivity v tomto vztahu a pod. V tom případě by bylo nutno použít metry, téma, jako záznamovou jednotku. To je pak z hlediska reliability klasifikace velice obtížné. Nebo by bylo možno z těchto hledisek analyzovat dialogy obou hrdinů. Záznamovou jednotkou by tu byla pravděpodobně věta, kontextuální jednotkou třeba odstavce. Operationalizace by zde byla snazší a reliabilnější, ale pracná. Nejlepší by pravděpodobně bylo vytvořit jakési slovníky nebo podrobné příklady agresivních frází, submisivních frází atd. v obou zmíněných postupech by sama analýza byla časově velice náročná. Na analýze jedineho svazku bychom museli strávit řadu hodin. Výzkum tohoto typu by byl jistě významný, ale po mnoha letech, než-li tisících hodin bychom mohli zjistit, že žádné změny v Harlequin Romances v posledních deseti letech nemastaly.

Z těchto důvodů bylo třeba zvolit jiný postup. Obsah těchto knih je velice jednoduchý, ON je pilot, majitel planáže v nějakém velice exotickém místě, vynálezce, majitel historické sklárny na benátském Muranu a držitel státek starého tajného receptu na výrobu muránského skla nebo lékař (V tomto případě to bude téměř vždy věhlasný chirurg, a velice často holandský věhlasný chirurg. Proč holandský, nevím, ale je to empirický fakt.) Škála povolání mužských hrdinů je široká, ale vždy to jsou povolání velice romantická a přesvědčí. Ještě jsme neslyšeli o tom, že by hrdinou byl sociolog.

ONA je téměř vždy sirotek. Její rodiče zahynuli (a) při železničním neštěstí, nebo (b) při letecké katastrofě, nebo (c) při autonehodě. Její povolání spadá nejčastěji do jedné z následujících kategorií: (a) společenice staré, zámožné dámy, (b) učitelka, (c) diplomovaná sestra, (d) její povolání není zmíněno. Zápletka je dojemně prostoučká. ONA miluje JEHO,

ale ONA nevíš, že pod drsnou skořápku JEHO chování se skrývá milující srdce. ON ji pozve, jako svoji nejzručnější asistentku na operačním stole sebou do Holandska a ubytuje ji u své stařičké maminky. Zde se vynoří tmavovlasá cizinka, které se ON přespříliš věnuje. Několik stran před koncem se ukáže, že tato cizinka je (a) jeho sestra, nebo (b) zloduska, kterou ON už dávno odhalil. V posledním odstavci ji chvějící se, sevře do své mužné náruče a zašepká do jejích plavých vlasů: "Vy pošetilý bláznuku, já vás miloval od prvého okamžiku."

Pokud se dosti dramatické změny v pozici žen v socio-ekonomické struktuře opravdu odrazejí ve vědomí průměrného ženského člena americké nižší střední třídy, mělo by se to odrazit na socio-ekonomickém statusu fiktivních hrdinů tohoto druhu literatury. Kdyby byly následující pracovní hypotézy potvrzeny obsahovou analýzou, potvrdily by, že změny v sociální skutečnosti **nej** jsou odraženy v obsahu Harlequin Romances:

- Povolání hrdinky se omezuje na typicky ženská povolání,
- Počet povolání ženských hrdinů je mnohem nižší, než škála povolání připisovaná mužským hrdinům.
- Status povolání mužského hrdiny je vždycky významně vyšší než status povolání hrdinky.

Je zřejmé, že pro testování takového hypotézy použijeme jako záznamovou jednotku "hrdinu" a že budeme používat jenom dvě proměnné, povolání hrdiny a povolání hrdinky, s použitím standardních škál přesnosti povolání by bylo snadné, transformovat povolání do číselných hodnot. Produktivita takové analýzy by byla značná. Podle naší zkušenosti bylo možné vyhodnotit po určité době zázvuku 4 - 6 svazků za hodinu.

V našem miniaturním výzkumu, provedeném na miniaturním a zcela nereprezentativním vzorku se ukázalo, že první dvě z hypotéz mohly být zamítnuty. Zdá se tedy, že ani harlequinské romance nemohou zcela ignorovat sociální změny. Ale i kdyby naše výsledky byly opravdu reprezenativní, týkají se jenom malé části problému. Několky by nám mnoho o zápletku a v posledním odstavci by ji ON opět sevřel do své mužné náruče a zašepkal do jejích plavých vlasů: "Vy pošetilý bláznuku, já vás miloval od prvého okamžiku." Jediny rozdíly by byl v tom, že by šepkal do plavých vlasů silně teoretické fyzicky. Abychom pronikli hlouběji do problému, museli bychom použít některý z mnohem prachněších postupů, zmíněných na začátku naší diskuse o Harlequin Romances.

Studium dokumentů obecně a obsahová analýza zvláště jsou jedinými nástroji analýzy a pochopení společenských změn. Jsem si jist, že zatímco píší v Torontu tyto řádky, někde u nás někdo srovnává hodnoty pražského jara s hodnotami sametové revoluce tak, jak se odrazilo v jazyce masových médií. Někdo jiný třeba studuje, jak určité historické události a historické postavy mizely a opětí se objevovaly v několika posledních desetiletích v učebnicích historie pro naše střední školy. Studium změn v profilu našich novin v posledních několika letech, citované autorití v profesionálním tisku, zdroje informací o cizíně dnes a před třemi lety, to jsou jen náhodkové zmíněná témata z mnoha a mnoha částek problémů z naší sociální skutečnosti, ke kterým by obsahová analýza byla nevhodnějším klíčem.

Obsahová analýza je jednou z nejpřirozenějších mezi ostatními technikami sběru informací. Je daleko méně nákladná než kvasikoliv z jiných technik, dá se často zvládnout v malém pracovním týmu a někdy i jednotlivcem. Zlatěka však ne vždy, zejména, když je materiál, který má být analyzován, rozsáhlý, zvolený vzorek velký a záznamové jednotky malé. Vím o případu studenta, který musel čekat až v Páru zesne jeho profesor. Ten profesor byl vyklášený teoretik, ale jeho představy o realitě empirického výzkumu byly spíše mlhavé a natehal tedy, aby tento student použil obsahovou analýzu takovým způsobem, kde jenom hrubá analýza by vyžadovala nějakoukatou práci počítané výzkumné skupiny. Jistě, stalo se to ještě před epochou počítačů, ale počítač může číst data jen v určité formě. Vstup rozsáhlejších materiálů to jest, přepsání celého textu do počítače, je neudnosně nákladné. Určitou naději nám slibuje použití scanneru, optických snímačů textu a grafiky. Jejich kvalita rychle roste a ceny rychle klesají. Největší překážkou je kvalita ORC, programu, který přeloží grafické obrázky písmen zachycených snímačem do jejich reprezentace v ASCII kódu. Jenom pak mohou být tyto texty analyzovány počítačem. Kvalita těchto programů je dosi neuspokojivá, jsou schopny rozoznat jen omezený počet typů a velikostí písmen a produkuje mnoho chyb. Těprve v těchto výdnech (jaru 1991) odhorný tisk označuje některé ohlášené ORC programy za průmyslové použitelné. A až jejich cena klesne, bude snad i jednotlivce schopen využit počítače pro obsahovou analýzu. () počítačové analýze textu si řekneme něco více v souvislosti s kvalitativním výzkumem.

Kdybyste si zatím chtěli přečíst více o obsahové analýze, můžeme vám doporučit matou, ale chyboou knížku Klause Krippendorfa (1981).

Sekundární analýza dat

Vlastně jsme vám před chvílí řhali. Existuje ještě jedna možnost, jak získat data ještě daleko levněji, než obsahovou analýzou. Ne vždycky, ale častěji, než bychom očekávali, mohla být data, která potřebujeme, už někdy někde někým sebrána. Více a více instituce zřizují archivy dat. To není jen sbírka zpráv a výzkumných dat, ale původní data, tak jak byla sebrána, zakódována a uložena ve formě, kterou počítač může přímo číst. Co více, tato data jsou většinou dostupná každému zájemci. Ten si někdy musí vyžádat svolení původního autora, ale často je archiv vydá zájemci na požádání a za cenu materiálu (disků, pásek), na kterých jsou data překopírována. S výjimkou dat shromážděných komerčními organizacemi jsou tedy tato data zadarmo.

Dr. Watson:

To je věcno krásné, ale co budu dělat s daty z nějakého jiného výzkumu, na jiné téma a provedenem na jiné populaci. Ostatně tato data byla již zpracována původním autory.

Nás přičel může mít pravdu, přinejmenším, když hovoří o populaci. Pro některé problémy je definice populace relativně flexibilní; některé tvzení o sociálních změnách v České republice může být právě tak dobře testováno v Západočeském jako v Severočeském kraji a pro testování některých teoretických hypotéz může být volba populace do jisté míry flexibilní. Ale jedná-li se o aplikovaný výzkum, který má být podkladem pro nějakou sociální intervenci, definice je dána. Ovšem velká většina výzkumnů má tendenci volit obdobné populace; dospělě obyvatelstvo hlavního města, voliče, středoskolské studenty atd. Hlavně je dobře, že se Dr. Watson mylí v ostatních bodech, zejména v tom, že data v archivech již byla zpracována. Každý výzkum testuje jen omezený soubor hypotéz a tyto testy představují jen omezenou možnost sociologicky relevantních kombinací sebraných proměnných. V každém výzkumu je využita jen část užitečné informace, která byla v datech nashromážděna.

Omezuje-li se náš výzkumný problém na poměrně malý počet proměnných a máme-li trochu šlešit (a ovšem, přístup do archivu dat), máme naději, že data, která potřebujeme, už někdo